

Міністерство освіти та науки України
Київський національний університет будівництва
і архітектури

Дипломна робота:
«Облік, аудит і аналіз дебіторсько-кредиторської
заборгованості на підприємствах»

Виконала:

студентка групи зОІА-401

Мозгова Т.А.

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Гаман Г.В.

-
- ❖ **Актуальність теми** полягає в дослідженні обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості, щоб надавати інвесторам, керівництву підприємства та державним регулюючим установам достовірну, неупереджену, реальну, коректну та повну інформацію щодо свого фінансового стану та результатів діяльності.
  - ❖ **Мета дослідження:** розкриття обліку, аналізу, аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості та надання пропозицій щодо їх вдосконалення.
  - ❖ **Об'єкт дослідження:** дебіторська та кредиторська заборгованість на підприємстві ТОВ «ІНСТАФІНАНС».
  - ❖ **Предмет дослідження:** облік, аналіз та аудит дебіторської та кредиторської заборгованості.

Порівняльна характеристика дебіторської та кредиторської заборгованості

Критерії порівняння	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість
Строки позовної давності	3 роки	
Визнання витрат	Якщо не існує ймовірності отримання підприємством майбутніх економічних вигод	Коли виникає заборгованість перед іншими організаціями, працівниками і т.д.
Рахунки (субрахунки)	Рахунки класу 1 “Необоротні активи” та 3 “Кошти, розрахунки та інші активи”	Рахунки класу 5 “Довгострокові зобов’язання” та 6 “Поточні зобов’язання”
Термін погашення	Довгострокова та поточна	
Аналітичний облік	За кожним дебітором та видом заборгованості, терміном виникнення	За кожним кредитором та видом заборгованості
Законодавче регулювання	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов’язання”
Місце у звітності	Актив Балансу (Звіту про фінансовий стан)	Пасив Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Класифікація кредиторської заборгованості

Критерії	Вид кредиторської заборгованості
За тривалістю терміну погашення кредиторської заборгованості	Поточна та довгострокова кредиторська заборгованість
За платністю	Із виплатою відсотків позичальнику та безвідсоткова кредиторська заборгованість
За видами господарської діяльності	Пов'язана та непов'язана з комерційною діяльністю підприємства кредиторська заборгованість;
За видами кредиторів	<ul style="list-style-type: none"> - зовнішні та внутрішні кредиторські заборгованості; - кредиторська заборгованість перед банками та інша; - кредиторська заборгованість перед пов'язаними та непов'язаними сторонами
За умовами виникнення	<ul style="list-style-type: none"> - у зв'язку з одержанням товарів, робіт та послуг (аванси отримані); - у зв'язку з нарахуванням витрат; - у зв'язку з випуском цінних паперів (векселі, облигації)
За виконанням умов погашення	<ul style="list-style-type: none"> - прострочена кредиторська заборгованість; - непрострочена кредиторська заборгованість; - відстрочена кредиторська заборгованість

Нормативно - правове регулювання обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств

- ❖ Цивільний Кодекс України
- ❖ Податковий кодекс України
- ❖ Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”
- ❖ Закон України «Про споживче кредитування»
- ❖ Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»
- ❖ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
- ❖ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»
- ❖ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»
- ❖ Інші національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інструкції, положення та План рахунків бухгалтерського обліку

❖ ТОВ «ІНСТАФІНАНС» - це підприємство, яке видає кредити не тільки фізичним особам, а й малим підприємствам і належить до міжнародної групи компаній зі штаб-квартирою у Ризі (Латвія). Група має представництва у країнах Балтії, Східної Європи, Балкан, Кавказу, Середньої Азії та Африки. Підприємство не є платником податку на додану вартість. Також, на період військових дій підприємство не видає кредити.

Аналіз дебіторсько-кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

- ❖ Метою аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС», яке кредитує також будівельні підприємства, є виявлення зміни заборгованості за аналізований період, складову заборгованості, причину та давність виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості.
- ❖ Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» включає в себе:
  - ❖ порівняльну оцінку дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» станом на кінець 2021 року ;
  - ❖ аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» за два роки (2020–2021рр.);
  - ❖ аналіз динаміки дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС»;
  - ❖ аналіз структури дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

Порівняльна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

Показники	Заборгованість, тис. грн		Перевищення заборгованості, тис.грн	
	дебіторська	кредиторська	дебіторської	кредиторської
Заборгованість за товари, роботи, послуги	216 147	18 480	197 667	-
Заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів	13	2 822	-	2 809
Інша поточна заборгованість	1 007	2 233	-	1 226
Заборгованість за авансами	3 695	-	3 695	-
Заборгованість за розрахунками доходів	37 693	-	37 693	-
Інша довгострокова заборгованість	-	201 816	-	201 816
Поточні забезпечення	-	3 872	-	3 872
Витрати майбутніх періодів	-	311	-	311
Разом	258 555	229 534	239 055	210 034

Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

Роки	Загальна сума заборгованості		Рекомендоване значення	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Відхилення від рекомендованого значення
	дебіторської	кредиторської			
2020	158 430	159 637	0,9 – 1,0	1,0	0
2021	258 555	229 534	0,9 – 1,0	1,12	+0,12

З даних таблиці можемо зробити висновок:

- 2020 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 1,0, тобто ні кредиторська, ні дебіторська заборгованості не перевищували одна одну;
- 2021 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 1,12, тобто на 0,12 дебіторська заборгованість перевищує кредиторську.

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» за 2020-2021рр.

Показники	Роки		Абсолютне відхилення 2021р. до 2020р. (тис.грн)	Темп зростання 2021р. до 2020р., %
	2020	2021		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (тис.грн)	148 067	216 147	+ 68 080	148,98
Дебіторська заборгованість за виданими авансами (тис.грн)	670	3 695	+ 3 025	551,49
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	13	+13	100
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів (тис.грн)	8 814	37 693	+ 28 879	427,65
Інша поточна дебіторська заборгованість (тис.грн)	879	1 007	+ 128	114,56
Усього дебіторська заборгованість	158 430	258 555	100 125	163,2

Аналіз структури дебіторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» за 2020-2021 роки

Показники	Питома вага у розрізі заборгованості, %		Зміна структури 2021 рік до 2020 року
	2020	2021	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	93,46	83,60	-9,86
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	0,42	1,43	+1,01
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	0,01	+0,01
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	5,56	14,58	+9,02
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,56	0,38	-0,17
Усього дебіторська заборгованість	100	100	-

Аналіз динаміки кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» за 2020-2021 роки

Показники	Роки		Абсолютне відхилення 2021р. до 2020р. (тис.грн)	Темп зростання 2021р. до 2020р., %
	2020	2021		
Заборгованість за товари, роботи, послуги (тис.грн)	4 664	18 480	+ 13 816	396.22
Заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів (тис.грн)	2 343	2 822	+ 479	120.44
Інша поточна заборгованість (тис.грн)	1 422	2 233	+ 811	157.03
Інша довгострокова заборгованість (тис.грн)	150 955	201 816	+ 50 861	133.69
Поточні забезпечення (тис.грн)	226	3 872	+ 3 646	1 713.27
Витрати майбутніх періодів (тис.грн)	27	311	+ 284	1 151.85
Усього	159 637	229 534	69 897	143.78

Аналіз структури кредиторської заборгованості ТОВ «ІНСТАФІНАНС» за 2020-2021 роки

Показники	Питома вага у розрізі заборгованості,%		Зміна структури 2021 рік до 2020 року
	2020	2021	
Заборгованість за товари, роботи, послуги	2,92	8,05	+5,13
Заборгованість за розрахунками з бюджетом і позабюджетних платежів	1,47	1,23	-0,24
Інша поточна заборгованість	0,89	0,97	+0,08
Інша довгострокова заборгованість	94,56	87,92	-6,64
Поточні забезпечення	0,14	1,69	+1,55
Витрати майбутніх періодів	0,02	0,14	+0,12
Усього	100	100	-

Заходи щодо прискорення погашення дебіторської заборгованості

ознайомлення з фінансовим станом замовників, покупців та вивчення можливостей покращення їх платоспроможності на перспективу

своєчасне оформлення розрахункових документів

застосування попередньої оплати

застосування вексельної форми оплати

удосконалення фінансово-розрахункових операцій підприємства

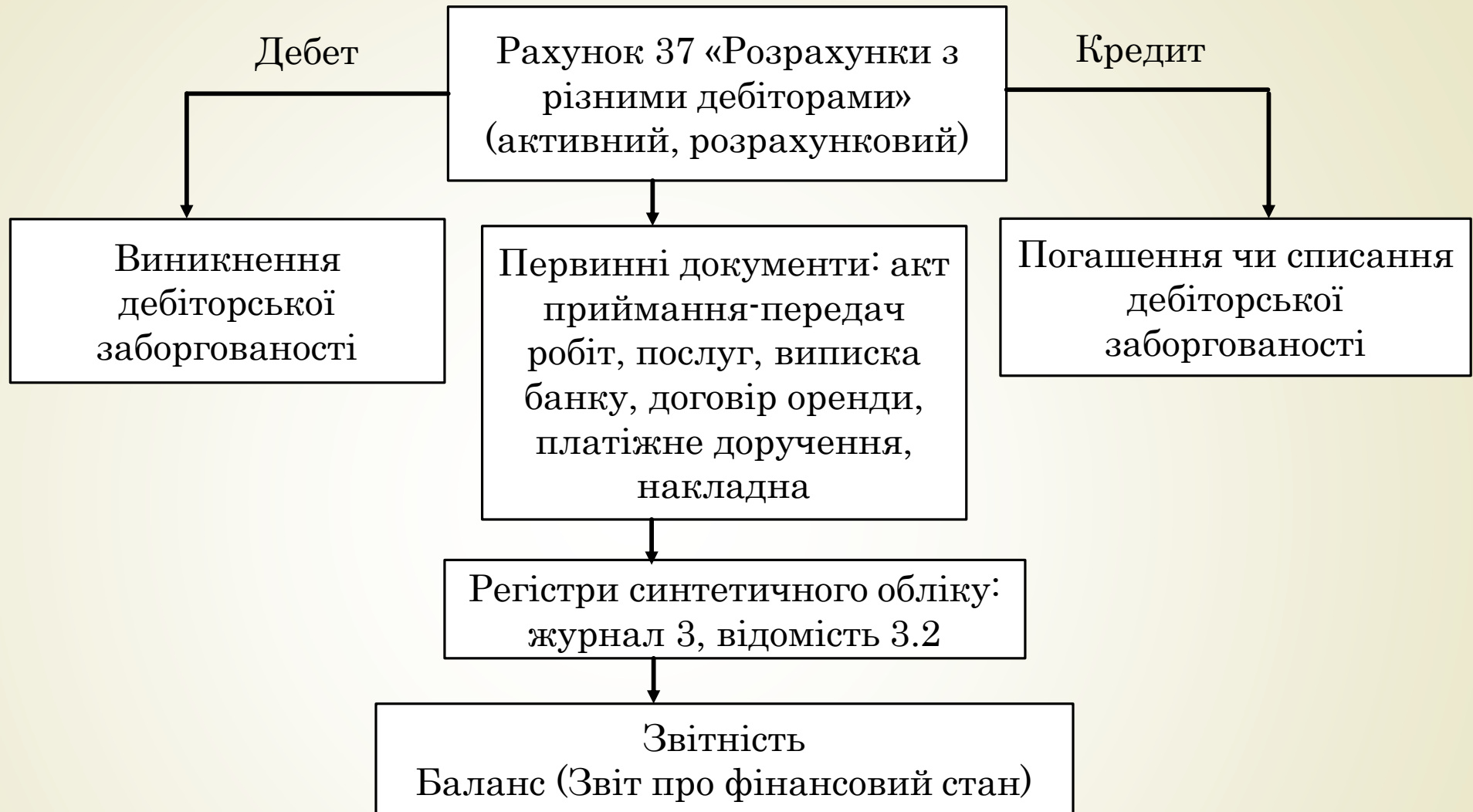
Облік та аудит дебіторсько-кредиторської заборгованості з постачальниками ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

- ❖ Форми та порядок розрахунків з постачальниками визначають заздалегідь укладеними договорами.
- ❖ Згідно Цивільного кодексу України, договір - це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.
- ❖ Укладання договору відбувається у два етапи:
  1. Розгляд проекту договору;
  2. Акцепт (згода укласти договір).
- ❖ Види договорів за якими виникає дебіторська заборгованість на ТОВ «ІНСТАФІНАНС» :
  1. Договір надання послуг
  2. Договір поставки
  3. Договір оренди

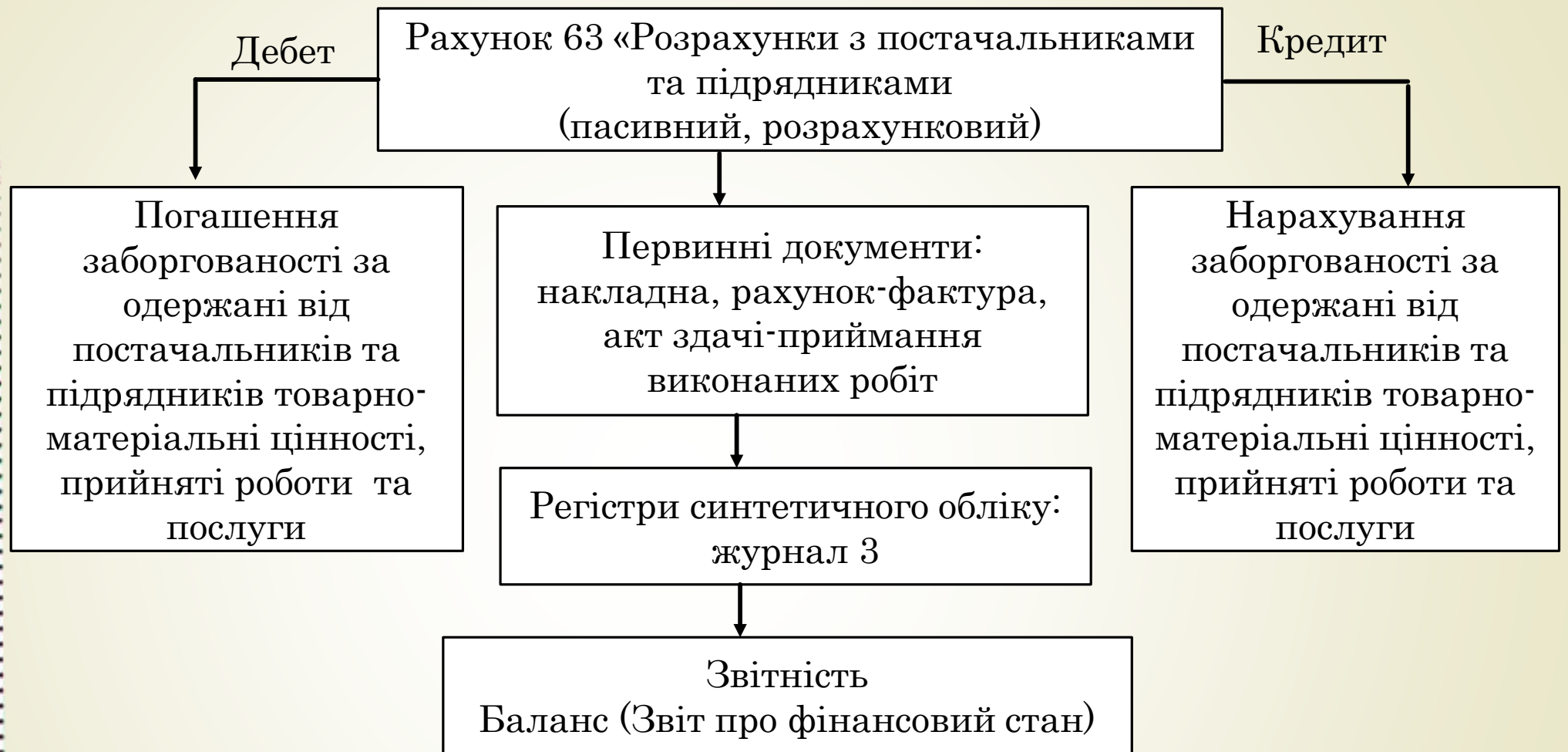

Первинні документи з обліку виникнення дебіторсько-кредиторської заборгованості з постачальниками

Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Розрахунки з іноземними постачальниками
Накладна Рахунок-фактура Акт приймання-передачі робіт та послуг Виписка банку	Комерційні документи (рахунок-фактури – Invoice) Акт приймання-передачі робіт та послуг Виписка банку

Характеристика рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Характеристика рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»

-
- ❖ Аудит дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «ІНСТАФІНАНС», яке також кредитує будівельні підприємства, проводиться внутрішнім аудитором компанії.
  - ❖ **Мета аудиту:** встановлення відповідності даних обліку до даних звітності підприємства, а також контроль щодо дотримання вимог підприємством при веденні бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», а при веденні кредиторської - Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
  - ❖ **Джерела інформації для аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «ІНСТАФІНАНС»:**
    - Наказ про облікову політику підприємства
    - Первинні документи з обліку довгострокової та поточної дебіторсько-кредиторської заборгованості
    - Облікові реєстри, що використовуються для відображення операцій з обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості
    - Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю
    - Звітність підприємства

Шляхи вдосконалення обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості

- ❖ моніторинг нових законів та правок щодо обліку заборгованості;
- ❖ аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- ❖ перевірка потенційних дебіторів;
- ❖ контроль за розрахунками з дебіторами та кредиторами;
- ❖ проведення періодично інвентаризації дебіторської заборгованості;
- ❖ здійснення зовнішнього аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованості підприємства;
- ❖ вдосконалення бухгалтерських рахунків з обліку дебіторської та кредиторської заборгованості.

Покращення умов проведення аудиту на ТОВ «ІНСТАФІНАНС»

- ❖ При перевірці розрахункових операцій необхідно проводити звіряння залишку, який є в облікових регістрах, з актами звірки з контрагентами. Також, внутрішньому аудитору необхідно перевірити первинні документи та договори, які є підставою виникнення дебіторської чи кредиторської заборгованості.
- ❖ При перевірці записів в облікових регістрах і документах з розрахунками з дебіторами або кредиторами потрібно перевіряти чи обгрунтовано списання дебіторської чи кредиторської заборгованості.
- ❖ Під час бойових дій на території України, підприємствам варто вести електронний документообіг, тобто використовувати такі платформи як «MeDoc», «Вчасно», «Paperless» та ін. А аудиторам варто визнавати такі документи дійсними та використовувати їх при процесі аудиту.
- ❖ Використання ефективних програм перевірки під час аудиту.

Висновки та пропозиції

- ❖ Дебіторська заборгованість - це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. В той час як кредиторська заборгованість – це сума заборгованості підприємства перед своїми контрагентами на певну дату.
- ❖ Синтетичний облік дебіторської заборгованості з постачальниками на ТОВ «ІНСТАФІНАНС» ведеться на активному розрахунковому рахунку 37 "Розрахунки з різними дебіторами, в журналі 3 та відомості 3.2, тоді як кредиторської - на пасивному розрахунковому рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", в журналі 3 та відомості 3.3.
- ❖ Для вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості необхідно: слідкувати за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості; перевіряти потенційних дебіторів та ін.
- ❖ Для того, щоб переконатись чи надає підприємство достовірну та реальну звітність, яка відповідає даним його обліку, проводять аудит фінансової звітності, який також включає в себе й аудит дебіторської та кредиторської заборгованості. Для вдосконалення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «ІНСТАФІНАНС» необхідно використовувати ефективні плани перевірки.

СЛАВА УКРАЇНІ!

ГЕРОЯМ СЛАВА!

І прийде час, коли один
скаже: Слава Україні!
А мільйони відповідатимуть:
Героям слава!